

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัยของโครงการวิจัย (Research Methodology) การเก็บตัวอย่างและการบันทึกข้อมูล

3.1.1 การศึกษาและกำหนดมาตรฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน โดยครอบคลุมกิจกรรมการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 7 เกณฑ์การประเมิน

- การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการเพาะปลูกพืช
- เกษตรอินทรีย์
- การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- รูปแบบที่เหมาะสมในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร
- การรักษาคุณภาพน้ำ
- ระบบการเลี้ยงสัตว์ที่ดีบนพื้นที่สูง
- การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และ/หรือยานพาหนะที่ใช้น้ำมัน

(2) ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ 4 เกณฑ์การประเมิน

- การปลูกป่าชาวบ้าน
- การฟื้นฟูและการอนุรักษ์พืชท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ
- การปลูกไม้ริมถนนในชุมชน และ/หรือในพื้นที่สาธารณะของชุมชน
- การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ

(3) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน 5 เกณฑ์การประเมิน

- การมีสุขอนามัยชุมชนที่ดี
- การจัดการของเสียที่เกิดขึ้นในชุมชน/ครัวเรือน
- การจัดการสิ่งปฏิกูลและน้ำเสียจากสัตว์เลี้ยง
- การประหยัดพลังงานและทรัพยากร
- การลดหมอกควัน

(4) ด้านความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง 3 เกณฑ์การประเมิน

- การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ
- องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
- หมู่บ้านปลอดภัยเสถียร

3.1.2 การคัดเลือกพื้นที่และประเมินระดับการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบชุมชนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำ ในพื้นที่ดำเนินงาน 12 ชุมชน แบ่งตามลักษณะตามภูมิสังคมบนพื้นที่สูง 3 รูปแบบได้แก่ (1) ชุมชนป่าเมือง (2) ชุมชนที่ปลูกข้าวเป็นหลัก และ (3) ชุมชนที่มีฐานจากการปลูกฝิ่น โดยพิจารณาจากความสนใจและความพร้อมของชุมชน จากนั้นประเมินระดับการพัฒนาของชุมชนก่อนเข้าร่วมโครงการภายใต้กรอบชุมชนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำ โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เกษตรกรสมาชิกโครงการหลวง เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หรือผู้แทนจากหน่วยงานในพื้นที่ ตามแบบตรวจประเมินมาตรฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน ทั้ง 4 มิติ จากข้อ 3.1.1

3.1.3 การจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนให้เข้าสู่มาตรฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ เน้นกิจกรรมการพัฒนาตามตัวชี้วัด โดยการเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบที่กำหนดในแบบตรวจประเมิน

3.1.4 การดำเนินงานและสนับสนุนกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนให้เข้าสู่มาตรฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน 12 ชุมชน

3.1.5 การติดตามและให้คำแนะนำการดำเนินงาน โดยคณะนักวิจัยหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยสนับสนุนชุมชนในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และทำกิจกรรมลดการปล่อยหรือดูดซับก๊าซเรือนกระจก

3.1.6 การประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมการพัฒนาเบื้องต้นใน 12 ชุมชน เทียบกับเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน โดยคณะผู้ตรวจประเมินภายในประกอบด้วย ผู้แทนจากมูลนิธิโครงการหลวง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง มหาวิทยาลัยมหิดล และผู้แทนชุมชนพร้อมทั้งวางแผนการปรับปรุงข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.2 พื้นที่ดำเนินการวิจัย/เก็บข้อมูล

ชุมชนในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 9 แห่ง สถานีเกษตรหลวง 2 แห่ง รวม 12 ชุมชน แบ่งเป็น 3 ลักษณะตามภูมิสังคมบนพื้นที่สูง ได้แก่

- (1) ชุมชนป่าเมือง 4 แห่ง 4 ชุมชน
 - บ้านปางบง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมือง
 - บ้านปोक ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก
 - บ้านเหล่า ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ
 - บ้านห้วยน้ำกั้น ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง
- (2) ชุมชนที่ปลูกข้าวเป็นหลัก 2 แห่ง 3 ชุมชน
 - บ้านห้วยห้อมและบ้านดง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลำน้อย
 - บ้านแม่ขนิลเหนือ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง
- (3) ชุมชนที่มีฐานจากการปลูกฝิ่น 5 แห่ง 5 ชุมชน
 - บ้านหนองหอยแก้ว ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย
 - บ้านป่าเกี๊ยะ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ
 - บ้านห้วยข้าวสาลี ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก
 - บ้านขอบด้ง สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง
 - บ้านหนองหล่ม สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์

3.3 ระยะเวลาการดำเนินงาน

วันที่ 1 ตุลาคม 2559 – 30 กันยายน 2560